

Indo-europæiske

10

5. Urofret

Purusha er alt det, som har været
og det som skal blive til.
Han er også herre over udødeligheden
og over det, som vokser af føde.

Så stor er hans storhed,
ja endnu større er Purusha.
En fjerdedel af ham er alle skabninger;
tre fjerdedele af ham er,
hvad der er udødeligt i himlen ...

Dette ofringernes offer, Purusha, født ved selve begyndelsen,
bestærkede de med helligt vand på offergræsset.
Med ham som offergave udførte guderne,
sadhyaerne og rishierne ofret ...

- Da de delte Purusha,
i hvor mange forskellige dele delte de ham så?
Hvad blev der af hans hoved og hvad af hans to arme?
Hvad blev der af hans to lår og hvad af hans to fødder?
Af hans hoved blev brahminen til,
af hans arme krigeren,
af hans lår købmanden
og af hans fødder agerdyrkeren.
Af hans hjerne blev månen til,
af hans øjne solen,
af hans mund Indra og Agni,
af hans ånde vinden.

Af hans navle blev luftrummet til,
af hans hoved opstod himmelen,
af hans fødder jorden,
af hans øre verdenshjørnerne,
Sådan dannede de verden.

Rig Veda X, 90

(fra Samsara, Telote til
Hinduismen, s. 73)

TEKST 3

Vishnu-purana

Fordum, oh, du den bedste af *brahminer*, da Brahma i sin sandhedsmeditation ønskede at skabe verden, sprang der fra hans mund mennesker, der var særlig udrustede med renhed (*sattva*), fra hans bryst andre, der var fulde af energi (*rajas*), fra hans hofter nogle, der domineredes af en blanding af energi og træghed (*tapas*), og fra hans fødder igen andre, hos hvem der overvejende var træghed. Disse var de forskellige kasters mennesker: *brahminer*, *kshatriyaer*, *vaisyayaer* og *shudraer*, og de er frembragt af Brahmas mund, bryst, hofter og fødder. Han skabte dem til at udføre ofringer, idet de fire kaster var offer-tjenestens velegnede redskaber. Ved ofringer, oh, du, der kender sandheden, ernæres guderne, og ved regnen, som de skænker, opretholdes menneskeheden, og således blev ofre, denne kilde til lykke, udført af fromme mænd, pligtro og nøjeregnende med at overholde forskrifterne, vandrede ad retskaffenhedens veje (...)

De mennesker, der blev skabt af Brahma, og som tilhørte de fire kaster, var fra første færd udrustet med retfærdighed og fuldkommen tro. De boede, hvor som helst det lystede dem. Der blev ikke lagt dem nogen hindring i vejen. Deres hjerter var uden svig. De var rene, befriet for tilsmudsning gennem overholdelse af hellige forskrifter. I deres helligede sind dvælede Hari¹, og de var opfyldte af fuldkommen visdom, ved hvilken de betragtede Vishnus herlighed. Senere, da *treta*-alderen² havde varet i nogen tid, indgød den del af Hari, der er blevet beskrevet som ét med Kala (tiden), synden i de skabte væsener. Endnu var den svag, men dog frygtelig. Lidenskaber opstod. Forhindringer for sjælens befrielse, uretfærdighedens sæd, udsprang fra mørke og begær. Menneskenaturens medfødte fuldkommenhed udfoldede sig ikke mere (...)

Synden vandt i styrke. De dødelige blev ramt af smerte, fordi de blev følsomme over for kontraster som hede og kulde og deslige. De byggede sig derfor tilflugtssteder, beskyttede af træer, af bjerge eller af vand, og de omgav dem med en grav eller en mur og byggede landsbyer og byer, og i dem opførte de egnede boliger til beskyttelse

mod solen og kulden. Da de således havde bragt sig i sikkerhed for vejret, begyndte menneskene at lægge sig efter kropsarbejdet for at skaffe sig føden.

H.H. Wilson. *The Vishnu Purana*. Punthi Pustak. Calcutta, 1961, s. 38 f.
Finn Jacobi og Hanne Josephsen: *Religionerne. Tekster og fremstillinger*. 1987, s. 109 f.

1. Et af Vishnus navne.
2. Den anden af de fire verdensaldre.

Rumænsk Skabelsesmyte.

Før verden blev skabt var Gud og Satan alene på vandene. Da Gud havde besluttet at skabe jorden, sendte han Satan ned til havets bund. Satan skulle bringe jordpartikler tilbage i hans (Guds) navn. Satan dykkede tre gange, men det lykkedes ham ikke at få noget med op til overfladen, fordi han forsøgte at gøre det i sit eget navn. Til sidst dykkede han en fjerde gang i sit eget og i Guds navn. Denne gang bragte han i det mindste lidt af det op, så meget som kunne være under hans fingernegle (eller kløer). Af dette lavede Gud en slags kage og satte sig på den for at hvile. Satan tænkte: "Gud sover". Han begærede inderligt at tage jordpartiklerne fra kagen og kaste dem i havet. På den måde troede han, at han ville blive Herre. Men hver gang han rørte kagen, blev den større, den blev større og større indtil den var blevet til en umådelig stor jord-kugle. På grund af dette forsvandt vandene, og da Gud vågnede så han, at der ikke var plads til vandene. Eftersom han ikke vidste hvad han skulle gøre, sendte han bien til pindsvinet, det klogeste af alle dyrene, som han i mellemtiden havde skabt. Pindsvinet ville ikke give noget råd, for Gud var jo al-vidende. Bien derimod, skjulte sig og lyttede til pindsvinets snak med sig selv. Det hørtes at sige: "Øjensynlig ved Gud ikke, at han må lave dale og bjerge for at skaffe plads til vandene". Bien vendte tilbage til Gud med den nyhed den havde hørt af det vise pindsvin. Pindsvinet forbandede bien, fordi den havde lyttet: Fremover skulle den kun leve af skidt. Men Gud belønnede bien og erklærede, at dens affald ^{lure eller} eller skulle være snavset eller foragtet, men godt at spise, - og det er honning.

(Dähnhardt, O., Natursagen I, s. 42-43, Berlin 1907)

19. Kamæleonen og firbenet

Da døden først kom til verden, sendte menneskene kamæleon en ud for at finde årsagen. Gud sagde til kamæleon, at den skulle sige til menneskene, at hvis de kastede bagt grød over en død, ville han komme til live igen. Men kamæleon var længe om at komme tilbage, og da døden rasede blandt menneskene, sendte de en anden budbringer, firbenet.

Firbenet nåede Guds bolig kort tid efter kamæleon. Gud, der var vred over dette andet budskab, fortalte firbenet, at menneskene skulle grave et hul i jorden, og begrave deres døde der. På vejen hjem overhalede firbenet kamæleon og bragte sit budskab først.

Da kamæleon nåede hjem, var de døde allerede blevet begravet.

Derfor, på grund af menneskers uådmødighed, bliver mennesket ikke vakt til live igen.

(En Margi historie, Central African Rep., *The Origin of Life and Death*, African Creation Myths, p. 57, Heinemann, London, 1966)